

Evoluția demografică a României – convergență sau periferizare?

Adriana Veronica Litră

Asistent universitar doctorand
Universitatea „Transilvania” Brașov

***Abstract.** Romania began its demographic transition about one century later than the developed countries. We put the blame of this gap on the delayed economic, social and political development in comparison with the Western Europe. But also, it could not be forgotten the shift from a population forced and subdued by the totalitarian regime, to a free people to decide when to have a child or how large should be the family.*

During transition, Romania has pointed many negative demographic evolutions, as compared with the other European countries. It may be said that the transition in Romania over the period 1990-2004 adjusted the classical pattern of demographic evolution. Not fully felt at this moment, we will probably find ourselves few decades later older, less, deprived of skilled labor force and unbalanced as gender ratio.

Key words: population demographic indicators; transition; ratio; natality; mortality.

Tranziția demografică pe care o traversează România de 16 ani încoace apropie evoluțiile demografice din România de cele din țările occidentale ale Europei, însă cu un ecart de aproape un secol. Un prim aspect ce stă la baza acestui proces îl constituie întârzierea economică, politică și socială a țării noastre față de țările vest-europene. Dar chiar și în absența acestor factori, de la o societate constrânsă și forțată să îndeplinească niște „planuri”, nu s-ar fi putut aștepta o evoluție constantă după ce „lanțurile” au fost îndepărtate. Fenomene precum natalitatea, divorțialitatea, migrația, prin definiție componente ale stării socioeconomice a unei entități naționale, ținute o perioadă îndelungată în frâu prin intermediul unei legislații restrictive până la absurd, era de așteptat să explodeze atunci când cauza care le limita a fost înlăturată. Combinația dintre declinul economic, prezent în primii 10 ani consecutivi căderii regimului comunist, alterarea continuă a nivelului de trai al majorității populației României, deschiderea granițelor, desființarea prevederilor legislative restrictive și punitive referitoare la avort au dat libertate indivizilor de a hotărî când să-și întemeieze o familie, care să fie dimensiunea acesteia, unde să-și stabilească domiciliul și unde să-și caute de lucru. Toate

aceste comportamente văzute la nivel individual au conturat fenomenul demografic inițiat în urmă cu 15 ani.

Între modelele de tranziție demografică delimitate de demograful francez J.C. Chesnais (Mihăescu, 2001), în raport cu durata și ritmul de creștere, prin analiza diferenței de variație între evoluțiile natalității și mortalității, și evaluarea soldului natural, România se înscrie în modelul oriental, în care nivelul creșterii pretranziționale este foarte ridicat, cu o scădere rapidă a mortalității și un maxim al creșterii naturale de circa 2%, cu o durată totală a tranziției foarte scurtă (aproximativ 70 de ani) – specific țărilor din fosta URSS, Bulgariei și României.

Geografic, suntem o țară europeană. Economic vorbind, tindem către acest statut. Demografic, suntem la limita Europei.

Vor fi utilizați în analiză câțiva indicatori demografici esențiali, valorile înregistrate în România comparativ cu valorile semnalate în celelalte țări europene, pentru a susține afirmația de mai sus. Intervalul de analiză este 1990-2004 sau ani anteriori (2003, 2002) în cazul lipsei de date. Sursa de date utilizată pentru comparații internaționale este EUROSTAT.

1. Structura pe grupe de vârstă și raportul de dependență

Ponderea tinerilor în vârstă de 0-14 ani: de pe locul 6 între cele mai tinere țări pe locul 19 (1990-2004).

În anul 1990, cu o pondere a populației tinere (0-14 ani) de 23,7% în totalul populației, România se afla printre cele mai tinere țări (locul 6) prin prisma acestui criteriu, fiind întrecută de Irlanda cu 27,4%, Cipru 26%, și Polonia, Slovacia și Islanda cu ponderi în jurul a 25%. Cele mai reduse ponderi ale populației tinere înregistrau Germania 16%, Italia 16,8%, Danemarca, Luxemburg, Austria și Suedia cu aproximativ 17%. Ponderea populației tinere din România din anul 1990 era net superioară mediei EU25: 23,7% față de 19,2%, ajunge în 2004 la aceeași cifră cu media EU25: 16,4%, România clasându-se pe locul 19. Cele mai tinere țări în 2004 erau Islanda, Irlanda, Macedonia și Cipru, cu ponderea tinerilor cu vârste de 0-14 ani peste 20%, în timp ce cele mai sărace țări în populație tânără erau: Italia, Bulgaria, Spania, Slovenia și Germania (cu ponderi sub 15%).

Ponderea vârstnicilor de 65 ani și peste: de pe locul 2 (a doua cea mai puțin îmbătrânită țară) pe locul 10 (1990-2004).

Alături de Slovacia, în anul 1990 România era a doua cea mai puțin îmbătrânită țară europeană, după Polonia: 10,3% proporția persoanelor de 65 de ani și peste. Cu ponderi apropiate se înscriau și Slovenia, Islanda, Lituania și Cipru. Ponderi mari înregistrau Suedia – 17,8%, Norvegia – 16,3%, Marea Britanie și Danemarca (peste 15%). Față de media EU25, România stătea net mai bine: 10,3% față de 13,9%. În anul 2004, deși rămâne în continuare o țară cu un procent redus de vârstnici (14,4% față de 16,5% media EU 25), România se depărtează de locul pe care-l ocupase în urmă cu 15 ani între țările europene din acest punct de vedere: locul 10, cu ponderi sub 12% fiind Macedonia, Irlanda, Slovacia, Islanda și Cipru. Cu ponderi mari ale populației vârstnice apăreau în anul 2004 Italia – 19,2%, Germania – 18%, Suedia, Belgia și Bulgaria: peste 17%.

Raportul de dependență*: de pe poziție de mijloc pe locul 5 (presiune slabă asupra populației active) (1990-2004).

În 1990, România se situa cu raportul de dependență la un nivel mediu între țările europene: 51,5%, adică 51 persoane cu vârsta cuprinsă în intervalele 0-14 sau 65 și peste revin la 100 de persoane din grupele de vârstă active (15-64 ani), valoare apropiată de media înregistrată la nivelul EU25: 49,6%. Țări cu o presiune mare asupra grupelor de vârstă activă erau, în 1990, Irlanda – 63,3%, Cipru – 58,4%, Slovacia, Suedia, Islanda, Norvegia și

Polonia cu pondere de peste 54%. La polul opus, țări cu proporții mari ale persoanelor active erau Luxemburg, Germania, Olanda, Italia, Slovenia, Elveția (între 44-46%). 15 ani mai târziu, România era pe locul 5 ca țară cu cea mai slabă presiune asupra populației active, cu 45 persoane inactive ce revin la 100 de indivizi în vârstă de muncă, valori mai mici fiind în Slovacia, Republica Cehă (41%), Slovenia (42,1%), Polonia (43,3%). România se situa cu 4 puncte procentuale mai jos decât media EU25 de 49% și mult mai departe de țările cu valorile maxime înregistrate pentru raportul de dependență: Suedia, Franța, Norvegia: peste 53%, Belgia, Islanda, Marea Britanie, Danemarca și Italia: între 50 și 53%.

2. Indicatorii fertilității

Caracteristica dominantă și îngrijorătoare în același timp a evoluției demografice din perioada postdecembristă o constituie scăderea fertilității, fiind însoțită și de restructurarea modelului de fertilitate. Fertilitatea românească a fost dintotdeauna una precoce, asociată unui model omolog al căsătoriei, ambele fiind caracteristice modelului est-european. În condițiile scăderii rapide a fertilității în primii ani ai deceniului XX, caracterul precoce al acestui fenomen s-a accentuat, reducându-se vârsta medie a femeilor la nașterea unui copil. Începând cu anul 1995, se constată o creștere constantă a ponderii fertilității la vârstele mai mari de 25 de ani. Curba ratelor de fertilitate s-a delimitat deja de *modelul timpuriu*, având caracteristicile *modelului etalat*, înregistrând valorile cele mai ridicate la grupa de vârstă 25-29 ani, fiind o fază intermediară în atingerea *modelului tardiv*, care este specific populațiilor occidentale. Întârzierea fertilității, conjugată cu creșterea vârstei la prima căsătorie, elimină bănuiala unor manifestări conjuncturale, punctuale, înscriindu-se ca tendințe pe termen lung. Copiii mai puțini, unul de preferință, și născuți la vârste mai înaintate, se constată ca modelul reproductiv al cuplurilor românești.

Vârsta medie la prima naștere: de pe locul 3 pe locul 1 (țara cu cea mai joasă vârstă la prima naștere) (1990-2003).

În anul 1990, România era a treia țară europeană după criteriul precocității vârstei la prima naștere (fiind întrecută doar de Bulgaria – 22,15 ani și Republica Cehă – 22,46 ani). Vârste foarte înaintate la prima naștere înregistrau Elveția, Olanda, Marea Britanie și Franța cu peste 27 ani, Italia, Spania, Irlanda și Germania cu peste 26,5 ani. România trece pe primul loc între țările europene în anul 2003 din perspectiva aceluiași criteriu (la egalitate cu Bulgaria), cu o vârstă medie a mamei de 24,2 ani la nașterea primului copil, cele mai avansate vârste fiind observate în țările: Elveția peste 29,1 ani, Olanda, Germania, Suedia, Irlanda peste 28 ani, Finlanda, Norvegia, Slovenia și Portugalia peste 27 ani vârsta medie a mamei la nașterea primului copil.

* Raportul de dependență exprimă numărul de persoane din contingentul inactiv care revine unei persoane potențial active.

Proporția născuților-vii în afara căsătoriei: la mijlocul clasamentului.

Deși poate fi considerată o țară tradiționalistă, slăbirea sau chiar suprimarea anumitor constrângeri care modelau anterior comportamentul tinerelor cupluri a făcut să crească coabitarea fără acte și, în consecință, numărul copiilor născuți în afara căsătoriei. *La începutul anilor '90*, în România acest fenomen nu era foarte extins: doar 15% dintre copii se nășteau în afara căsătoriei. Dacă facem comparație cu alte țări europene, România se situa undeva la mijlocul clasamentului în ceea ce privește aspectul juridic al natalității. Țări foarte conservatoare erau, în anul 1990, Cipru, cu doar 0,72% dintre nașteri în afara căsătoriei, Grecia – 2,17%, Elveția – 6,12%, Italia – 6,47%, Lituania – 6,99%, Slovacia – 7,61%, Republica Cehă – 8,55%, Spania – 9,61%. La polul opus se situau, în 1990, țări europene dezvoltate, unde mărimea acestui indicator ajungea, în unele cazuri, până în apropiere de 50%: Suedia – 47%, Danemarca – 46,7%, Norvegia – 38,57%, Franța – 30%, Marea Britanie – 28%.

Fenomenul nașterilor în afara căsătoriei în România s-a dublat în decursul perioadei analizate, ajungând ca în 2004 să reprezinte 30% din totalul nașterilor. Creșterea a fost neîntreruptă, continuă, pe perioada întregului interval. De remarcat că în mediul rural frecvența nașterilor în afara căsătoriei (32,9%) a fost mai mare comparativ cu cea din mediul urban (26,1%). Cea mai mare parte a copiilor născuți în afara căsătoriei provin de la tinerile de până în 25 de ani (62,8%).

Un fapt demn de remarcat este acela că, începând cu anul 1997, la grupa de vârstă 15-19 ani, ponderea născuților-vii în afara căsătoriei o depășește pe cea a născuților legitimi.

Chiar dacă în prezent intensitatea fenomenului nașterilor în afara căsătoriei este dublă față de începutul perioadei, România își păstrează și în 2003 locul de mijloc în clasamentul țărilor europene, majoritatea țărilor europene înregistrând evoluții similare sau chiar mai accentuate. Spre exemplu, în Slovacia, Spania, Republica Cehă, Olanda, Belgia, proporția nașterilor în afara căsătoriei este de 3 ori mai mare în 2003 față de 1990, iar în Bulgaria chiar de 4 ori mai mare. România se situează foarte aproape de media EU25: 30,6%. Țări conservatoare au rămas Cipru 3,5%, Grecia 4,8%, Elveția, Italia și Polonia cu valori între 10-15%, cu ponderi mai mari de 50% fiind Estonia, Suedia și Norvegia.

Proporția născuților-vii de rang I: de la valori medii la locul 5 (pondere mare a născuților-vii de rang I) (1990-2002).

Valoarea înregistrată de România în 1990 (43,5%) ca procent al născuților-vii de rang I era situată între procentele înregistrate în alte țări europene: 33,44% minima din Irlanda și 51,4% în Portugalia. Valori mari ale acestui procent erau înregistrate și în alte țări europene cu natalitate scăzută: Spania – 50,25%, Bulgaria – 49,93%,

Italia – 49,6%, Lituania, Republica Cehă, Slovenia, Letonia, Germania, Belgia cu aproximativ 47%. Procente mici ale născuților-vii de rang I, deci frecvențe mari ale nașterilor de rang superior, se înregistrau în Cipru, Marea Britanie, Polonia și Finlanda (sub 40%).

În anul 2002, România rămăsese printre țările cu o pondere mare a născuților de rang I, de peste 50%, fiind întrecută de Bulgaria cu 56,9%, Portugalia cu 54,3%, Spania cu 54,2%, Slovenia cu 51,2%. Țările cu proporție mică a nașterilor de rang I erau, în anul 2002, Irlanda cu 40,6%, Marea Britanie cu 40,7%, Norvegia cu 40,8%, Finlanda cu 41,2%.

Proporția născuților-vii de rang IV: de pe locul 2 pe locul 4 (pondere mare a născuților-vii de rang IV) (1990-2002).

În ceea ce privește născuții de rang mare (IV și peste), România se afla în anul 1990 pe locul 2 în Europa (cu 15,35%), după Irlanda (20,13%), pondere peste 10% mai având doar Polonia (11,99%). Marea majoritate a țărilor europene prezentau ponderi sub 10% la acest indicator, cele mai mici fiind semnalate în Slovenia – 2,99%, Republica Cehă – 3,98%, Italia – 4%, Elveția, Bulgaria, Grecia, Spania, Germania cu puțin sub 5%. Situația se menține relativ neschimbată și în 2002, România ocupând locul 4 cu 9,8%, fiind întrecută de Irlanda, Slovacia și Finlanda cu ponderi în jurul a 10%. Cu ponderile cele mai mici la născuții-vii de rang IV sau mai mare rămăseseră în 2002 aceleași țări ca și în 1990: Spania – 2,5%, Slovenia, Portugalia, Elveția sub 4%, Grecia, Republica Cehă, Olanda sub 5%.

Se remarcă o situație ce poate părea paradoxală: România se înscrie printre țările cu cele mai mari ponderi atât la născuții de prim rang, cât și la cei de rang IV și peste. Probabil că explicația rezidă în faptul că în România există doar două modele de comportament reproductiv: cuplurile care doresc doar un copil și cele care nasc „câți dă Domnul”. Acest ultim tip de comportament amintit a fost demonstrat în „Ancheta privind sănătatea reproductivă a populației din România” efectuată în 1993 de Institutul de Ocrotire a Mamei și Copilului și Ministerul Sănătății, cu asistența SUA; la întrebarea referitoare la numărul ideal de copii pentru o familie tânără din România, 188 de femei au răspuns „Câți dorește Dumnezeu”. (Grigorescu, 2005)

Concentrarea născuților-vii la vârste sub 29 de ani, corelată cu analiza distribuției născuților-vii după rang, duce la concluzia că micșorarea numărului de născuți-vii nu se datorează atât de mult incidenței comportamentului de a nu avea copii sau amânării nașterii primului născut, cât suprimării nașterii copiilor de rang II și superior. Modelul de natalitate, în prezent, în România este cel al copilului unic.

Rata totală de fertilitate: de pe locul 13 pe locul 22 (una dintre cele mai mici rate de fertilitate din Europa) (1990-2003).

Se poate constata că descendența finală a generațiilor tinere se îndepărtează tot mai mult de nivelul de înlocuire simplă a generațiilor, trecând de la 1,8 copii născuți de o femeie în cursul vieții fertile la doar 1,3 copii.

În anul 1990, România se afla deasupra mediei europene (1,64 copii născuți, în medie, de o femeie în decursul perioadei fertile) cu valoarea de 1,83 copii. Scăderea accentuată a fertilității în România face ca în anul 1993 valoarea ratei totale de fertilitate să egaleze media la nivelul EU25, de 1,45 copii la o femeie în vârstă fertilă, până în anul 2004 scăzând sub valoarea indicatorului la nivelul EU25: 1,27 în România față de 1,48 în EU25.

„Producția de vieți” era foarte intensă în 1990 în țări europene precum Cipru – 2,42 copii la o femeie, Suedia – 2,13 copii, Irlanda – 2,11, Slovacia, Estonia, Polonia, Lituania și Letonia cu aproximativ 2,1 copii la o femeie în vârstă fertilă. România ocupa un onorabil loc 13, deși nu atingea cifra magică de 2 copii la o femeie în vârstă fertilă, care ar fi permis înlocuirea generațiilor. Cele mai sărace țări în nou-născuți raportat la femeile de vârstă fertilă erau Italia – 1,33 copii, Spania – 1,36, Grecia – 1,39, Germania, Slovenia, Austria sub 1,5 copii.

De remarcat că rata totală de fertilitate pe care o încerca România în 2003 (1,27 copii la o femeie în vârstă fertilă) nu fusese atinsă de nici o țară europeană în 1990 (minima era de 1,33 copii în Italia). Între timp însă, vremurile s-au schimbat și pentru multe alte țări. *România ocupă al 22-lea loc în clasamentul țărilor europene*, dar în urma ei mai sunt țări la care valoarea acestui indicator este și mai redusă: Republica Cehă – 1,18 copii, Slovenia, Slovacia cu 1,2 copii, Bulgaria, Lituania și Ungaria cu puțin peste nivelul de 1,2 copii la o femeie în vârstă fertilă.

3. Indicatorii nupțialității

Rata nupțialității: de pe locul 5, pe locul 3 (număr ridicat de căsătorii la 1.000 de locuitori) (1990-2004).

Indicatorul ratei nupțialității ne plasa în anul 1990 pe locul 5 în Europa, cu 8,3 căsătorii la 1.000 de locuitori. Media EU25 era de 6,17 căsătorii la 1.000 de locuitori, cele mai mari valori fiind înregistrate în Lituania și Cipru cu aproape 10 căsătorii la 1.000 de locuitori, Letonia și Republica Cehă cu 8,8 căsătorii la 1.000 de locuitori. Cele mai mici rate se înregistrau în Slovenia – 4,26 căsătorii, Islanda – 4,53, Suedia – 4,73, Finlanda, Franța, Irlanda și Norvegia cu puțin peste valoarea de 5 căsătorii la 1.000 de locuitori. În anul 2004, România trece pe locul 3, cu 6,6 căsătorii, fiind întrecută doar de Cipru și Danemarca cu 7 căsătorii, valorile cele mai mici fiind Slovenia 3,3 căsătorii la 1.000 de locuitori, Bulgaria 4, Belgia, Grecia, Franța, Italia, Ungaria și Luxemburg sub 4,5 căsătorii la 1.000 de locuitori.

Vârsta medie a bărbaților la prima căsătorie: de pe locul 8 pe locul 4 (vârsta joasă a bărbaților la prima căsătorie) (1990-2003).

Vârsta medie a bărbaților la prima căsătorie, în anul 1990, de 25 ani, ne plasa pe locul 8 între țările cu cea mai joasă valoare, valori mai mici fiind înregistrate în Republica Cehă 23,5 ani, Letonia, Ungaria, Lituania, Bulgaria, Estonia, Slovacia între 24-25 ani. La polul opus erau

Danemarca 30 ani, Suedia, Elveția și Islanda cu peste 29 ani. Deși în 2003 vârsta medie a bărbaților români la prima căsătorie a crescut cu 2,5 ani, în clasamentul țărilor europene am ajuns pe locul 4, media la nivelul EU25 fiind de 30 ani.

Vârsta medie a femeilor la prima căsătorie: de pe locul 5 pe locul 1 (cea mai joasă vârstă la prima căsătorie) (1990-2003).

Vârsta medie a femeilor din România la prima căsătorie a trecut de la 22 ani în 1990 (locul 5 între țările cu cea mai joasă valoare, după Republica Cehă, Bulgaria, Ungaria și Slovacia – aproximativ 21 ani) la 24,1 ani în anul 2003, când s-a situat pe primul loc între țările europene. Media EU25 a fost în 2003 de 27,7 ani, iar țările cu cele mai ridicate vârste la prima căsătorie erau Suedia, Islanda și Danemarca, cu indicatori peste 30 ani.

4. Indicatorii mortalității

Speranța de viață la naștere – bărbați: de pe locul 5 pe locul 4 (la limita minimă a intervalului) (1990-2003).

Speranța de viață la naștere pentru sexul masculin de 66,6 ani în anul 1990 ne plasa pe un codaș loc 5, după Letonia – 64,3 ani, Estonia – 64,7 ani, Ungaria – 65,1 ani, Lituania – 66,4 ani, Slovacia – 66,6 ani, în timp ce media EU25 era de 71,1 ani, iar cifrele cele mai optimiste se observau în Islanda – 75,4 ani, Suedia, Grecia, Cipru, Elveția peste 74 ani, Olanda, Italia, Norvegia, Spania peste 73 ani. În anul 2003 ne plasam pe un codaș loc 4, cu 67,8 ani speranța de viață la naștere pentru sexul masculin, în timp ce media EU25 avansase la 75,1 ani.

Speranța de viață la naștere – femei: rămânem pe locul 1 (la limita minimă a intervalului) (1990-2003).

La femei, speranța de viață la naștere de 73,1 ani în 1990 era cea mai redusă între țările europene, media EU25 fiind de 78,8 ani. Cele mai înalte valori ale speranței de viață la femei în 1990 le aveau țările Olanda, Franța, Elveția, Islanda, Suedia, Spania, Italia, cu 80 până la 81 ani. Situația României s-a menținut neschimbată și în 2003, România fiind tot pe ultimul loc, deși își îmbunătățise cu 2,2 ani valoarea indicatorului, menținând încă un decalaj de 6 ani față de media EU25 și de 8 ani față de țările cu cele mai ridicate valori ale speranței de viață la naștere la femei: Spania, Elveția și la distanță mică Franța, Islanda, Suedia, Italia și Norvegia (peste 82 ani).

Rata mortalității infantile: rămânem pe primul loc cu cea mai înaltă valoare (1990-2004).

Din nefericire, România deținea în anul 1990 un trist loc 1 la rata mortalității infantile, cu 26,9 decese sub 1 an la 1.000 de născuți-vii, la mare distanță față de alte țări europene: Polonia – 19,4%, Bulgaria și Ungaria – 14,8%, Letonia cu 13,7%. Cele mai mici rate ale mortalității infantile aveau Finlanda și Islanda – sub 6%, Suedia, Belgia, Elveția, Norvegia – sub 7%.

Deși, în anul 2004, România reușise să-și scadă rata mortalității infantile cu 37,5%, de la 26,9‰ la 16,8‰, rămâne în fruntea clasamentului, doar două țări europene mai înregistrând valori peste jumătatea valorii din România: Bulgaria – 11,6‰, Letonia – 9,4‰. Islanda era în anul 2004 țara cu cea mai mică rată a mortalității infantile: 2,8 decese la mia de născuți-vii, valori sub 4‰ înregistrând țările: Suedia, Norvegia,

Finlanda, Spania, Cipru, Slovenia, Republica Cehă, Franța, Luxemburg și Grecia.

Dar probabil că cea mai tristă constatare este aceea că, dacă în 1990, rata de mortalitate infantilă din România era de aproape 3 ori mai mare decât media la nivelul EU25, în 2004, aceasta era de aproape 4 ori mai mare. Și aceasta în condițiile în care reușiserăm să scădem rata proprie de mortalitate infantilă cu 37,5% în intervalul analizat.

Bibliografie

Blanc, O. *Cours de Demographie*, École des HEC, Université de Lausanne, 1996-1997

Blanc, O. *Dossier de Lectures Obligatoires*, École des HEC, Université de Lausanne, 1996-1997

Ghețau, V. „Situția demografică a României: stadiu actual, factori de influență și perspective”, în *Caietele sesiunilor de dezbateri a strategiei de dezvoltare durabilă a României „Orizont-2025”*, București, 27 ian. 2004

Ghețau, V. „Tranziție și demografie”, în *Populație & Societate* nr. 1/ian-febr. 1997, Centrul de Cercetări Demografice al Academiei Române

Grigorescu, C-tin (2005). „Modificări demografice teritoriale în anii tranziției”, în *Probleme economice* nr. 146, Academia Română, CIDE

Hondroyiannis, G., Papapetrou, E. „Demographic transition in Europe”, în *Economics Bulletin*, martie 2002

Mihăescu, Constanța (2001). *Populație & Ocupare. Trecut. Prezent. Viitor*, Editura Economică, București

Sora, V. și colectiv (2003). *Analiza statistico-demografică. Teorie și aplicații*, Editura Economică, București

EUROSTAT pe site-ul europa.eu.int/comm/eurostat/

Tendențe sociale, INS, 2005

Indicatorii structurii populației în țările europene, 1990 și 2004

Tabelul 1

	Proporția pop. 0-14 ani		Proporția pop. 65 ani și peste		Rap. Dep. I*		Rap. Dep. al tinerilor**		Rap. Dep. al vârstnicilor***	
	1990	2004	1990	2004	1990	2004	1990	2004	1990	2004
EU 25	19,2	16,4	13,9	16,5	49,6	48,9	28,8	24,4	20,8	24,5
Belgia	18,1	17,3	14,8	17,1	49,1	52,5	27,0	26,4	22,1	26,1
Republica Cehă	21,7	15,2	12,5	13,9	52,0	41,2	33,0	21,5	19,0	19,7
Danemarca	17,1	18,9	15,6	14,9	48,7	51,0	25,5	28,5	23,2	22,5
Germania	16,0	14,7	14,9	18,0	44,7	48,7	23,1	21,9	21,6	26,8
Estonia	22,3	16,6	11,6	15,9	51,2	48,0	33,7	24,5	17,5	23,5
Spania	20,2	14,5	13,4	16,8	50,8	45,6	30,5	21,1	20,2	24,5
Franța	20,1	18,6	13,9	16,4	51,6	53,7	30,5	28,5	21,1	25,2
Irlanda	27,4	20,9	11,4	11,1	63,3	47,1	44,7	30,7	18,6	16,4
Italia	16,8	14,2	14,7	19,2	46,0	50,2	24,5	21,3	21,5	28,9
Cipru	26,0	20,0	10,8	11,9	58,4	46,9	41,2	29,4	17,2	17,5
Letonia	21,4	15,4	11,8	16,2	49,8	46,1	32,1	22,5	17,7	23,6
Lituania	22,6	17,7	10,8	15,0	50,1	48,6	33,9	26,2	16,2	22,3
Luxemburg	17,2	18,8	13,4	14,1	44,2	49,0	24,9	28,0	19,3	21,0
Ungaria	20,5	15,9	13,2	15,5	51,0	45,7	31,0	23,1	20,0	22,6
Olanda	18,2	18,5	12,8	13,8	45,0	47,9	26,4	27,4	18,6	20,5
Austria	17,5	16,3	14,9	15,5	48,0	46,8	26,0	24,0	22,1	22,8
Polonia	25,3	17,2	10,0	13,0	54,4	43,3	39,0	24,7	15,4	18,6
Portugalia	20,8	15,7	13,2	16,8	51,6	48,3	31,6	23,3	20,0	24,9
Slovenia	20,9	14,6	10,6	15,0	46,1	42,1	30,6	20,8	15,5	21,4
Slovacia	25,5	17,6	10,3	11,5	55,6	41,0	39,6	24,8	16,0	16,3
Finlanda	19,3	17,6	13,3	15,6	48,5	49,7	28,7	26,4	19,8	23,3
Suedia	17,8	17,8	17,8	17,2	55,4	53,8	27,7	27,4	27,7	26,4
Marea Britanie	18,9	18,3	15,7	16,0	52,9	52,1	29,0	27,8	24,0	24,3
Bulgaria	20,5	14,2	13,0	17,1	50,4	45,5	30,9	20,6	19,5	24,9
România	23,7	16,4	10,3	14,4	51,5	44,6	36,0	23,8	15,6	20,9
Islanda	25,0	22,6	10,6	11,8	55,2	52,4	38,8	34,5	16,4	17,9
Norvegia	18,9	19,9	16,3	14,7	54,4	53,0	29,2	30,4	25,2	22,5
Elveția	17,0	16,5	14,6	15,7	46,2	47,5	24,9	24,3	21,3	23,2
Macedonia	:	20,5	:	10,7	:	45,3	:	29,7	:	15,6

* Raportul de dependență I: Populația în vârstă de 0-14 ani și 65 ani și peste, la populația 15-64 ani.

** Raportul de dependență al tinerilor: populația cu vârsta 0-14 ani la populația 15-64 ani.

*** Raportul de dependență al vârstnicilor: populația de 65 ani și peste la populația 15-64 ani.

Sursa: date EUROSTAT.

Indicatorii fertilității în țările europene, 1990 și 2003 (2002)

Tabelul 2

	Propoția născuților-vii în afara căsătoriei		Rata totală de fertilitate		Vârsta medie a femeii la prima naștere		Procentul născuților-vii de rang I		Procentul născuților-vii de rang IV sau mai mare	
	1990	2003	1990	2003	1990	2003	1990	2002	1990	2002
EU 25	:	30,60	1,64	1,48	:	:	:	:	:	:
Belgia	11,61	31,00	1,62	1,64	26,37	:	47,31	:	6,85	:
Republica Cehă	8,55	28,50	1,89	1,18	22,46	25,90	47,77	48,20	3,98	4,40
Danemarca	46,40	44,90	1,67	1,76	26,42	:	:	:	:	:
Germania	15,32	27,00	1,45	1,34	26,60	28,80	47,33	44,70	4,93	5,10
Estonia	27,09	57,80	2,04	1,37	22,90	:	46,19	48,20	7,38	6,70
Grecia	2,17	4,80	1,39	1,28	25,49	:	44,59	47,20	4,79	4,10
Spania	9,61	23,20	1,36	1,30	26,80	:	50,25	54,20	4,84	2,50
Franța	30,05	45,20	1,78	1,89	27,01	:	42,92	49,80	8,54	:
Irlanda	14,64	31,40	2,11	1,98	26,62	28,30	33,44	40,60	20,13	10,90
Italia	6,47	13,60	1,33	1,28	26,86	:	49,60	:	4,00	:
Cipru	0,72	3,50	2,42	1,50	24,70	26,90	38,61	:	6,73	:
Letonia	16,88	44,20	2,01	1,29	23,00	24,60	47,59	50,20	6,89	6,60
Lituania	6,99	29,50	2,03	1,26	23,20	24,50	47,90	48,80	5,07	7,10
Ungaria	13,14	32,30	1,87	1,27	23,09	25,90	44,22	45,10	6,64	8,90
Olanda	11,38	30,70	1,62	1,75	27,60	28,80	45,08	45,80	6,60	5,00
Austria	23,55	35,30	1,46	1,38	25,00	26,90	46,20	45,70	5,79	5,70
Polonia	:	15,80	2,04	1,22	23,30	25,30	39,52	48,70	11,99	8,70
Portugalia	14,71	26,90	1,57	1,44	24,90	27,10	51,40	54,30	7,25	3,70
Slovenia	24,54	42,50	1,46	1,20	23,72	27,20	47,71	51,20	2,99	3,50
Slovacia	7,61	23,30	2,09	1,20	22,64	25,00	41,69	45,50	8,47	10,40
Finlanda	25,24	40,00	1,78	1,76	26,48	27,90	39,96	41,20	8,77	10,10
Suedia	47,00	56,00	2,13	1,71	26,32	28,50	42,70	45,10	7,06	6,00
Marea Britanie	27,90	41,50	1,83	1,71	27,28	:	39,47	40,70	8,33	8,00
Bulgaria	12,41	46,10	1,81	1,23	22,15	24,20	49,93	56,90	4,67	5,10
România	:	28,20	1,83	1,27	22,63	24,20	43,50	50,70	15,35	9,80
Norvegia	38,57	50,00	1,93	1,80	25,60	27,50	42,91	40,80	5,59	6,20
Elveția	6,12	12,40	1,59	1,39	27,61	29,10	44,94	45,80	4,57	3,90

Sursa: date EUROSTAT.

Evoluția demografică a României – convergență sau periferizare?

Indicatorii mortalității și nuptialității în țările europene, 1990 și 2004 (2003)

Tabelul 3

	Speranța de viață la naștere (ani)				Rata mortalității infantile		Rata nuptialității		Vârsta medie la prima căsătorie			
	Masculin		Feminin						Masculin		Feminin	
	1990	2003	1990	2003	1990	2004	1990	2003	1990	2003	1990	2003
EU 25	71,1	75,1	78,8	81,2	9,2	4,5	6,17	4,80	:	30,0	:	27,7
Belgia	72,7	75,9	79,4	81,7	6,5	4,3	6,48	4,10	26,3	29,3	24,2	27,1
Republica Cehă	67,6	72,1	75,4	78,7	10,8	3,7	8,80	5,00	23,5	28,4	21,1	25,6
Danemarca	72,0	75,1	77,7	79,9	7,5	4,4	6,13	7,00	30,0	32,3	27,6	30,1
Germania	72,0	75,7	78,4	81,4	7,0	4,1	6,50	4,80	27,9	30,6	25,3	28,1
Estonia	64,7	66,0	74,9	76,9	12,3	6,3	7,50	4,50	24,6	:	22,5	:
Grecia	74,6	76,5	79,5	81,3	9,7	3,9	5,81	4,20	28,7	:	24,6	:
Spania	73,3	76,9	80,3	83,6	7,6	3,5	5,68	5,00	27,5	:	25,3	:
Franța	72,8	75,9	80,9	82,9	7,3	3,9	5,06	4,30	27,5	:	25,5	:
Irlanda	72,1	75,8	77,6	80,7	8,2	4,9	5,08	:	28,3	:	26,5	:
Italia	73,6	76,8	80,1	82,5	8,2	4,1	5,64	4,30	28,6	:	25,6	:
Cipru	74,1	77,0	78,6	81,4	12,9	3,5	9,67	7,20	:	:	:	27,3
Letonia	64,3	65,7	74,6	75,9	13,7	9,4	8,87	4,50	24,1	26,8	22,3	24,8
Lituania	66,4	66,5	76,2	77,7	10,2	7,9	9,82	5,60	24,2	26,6	22,4	24,4
Luxemburg	72,3	75,0	78,5	81,0	7,3	3,9	6,05	4,40	26,9	30,2	25,4	27,9
Ungaria	65,1	68,4	73,7	76,7	14,8	6,6	6,40	4,30	24,2	28,6	21,5	25,8
Olanda	73,8	76,2	80,9	80,9	7,1	4,1	6,40	4,70	28,2	30,8	25,9	28,4
Austria	72,2	75,9	78,8	81,6	7,8	4,5	5,89	4,70	27,4	:	24,9	27,7
Polonia	66,7	70,5	76,3	78,8	19,4	6,8	6,70	5,00	:	27,0	22,7	24,7
Portugalia	70,4	74,2	77,4	80,5	11,0	4,0	7,18	4,70	26,0	28,0	23,9	26,1
Slovenia	69,5	72,6	77,4	80,4	8,3	3,7	4,26	3,30	26,6	30,1	23,8	27,5
Slovacia	66,6	69,9	75,4	77,8	12,0	6,8	7,63	5,20	24,8	27,7	21,7	25,0
Finlanda	70,9	75,1	78,9	81,8	5,6	3,3	5,01	5,60	27,0	:	25,0	28,8
Suedia	74,8	77,9	80,4	82,5	6,0	3,1	4,73	4,80	29,9	32,9	27,5	30,5
Marea Britanie	72,9	76,2	78,5	80,7	7,9	5,1	6,52	:	27,2	:	25,0	:
Bulgaria	68,4	68,9	75,2	75,9	14,8	11,6	6,87	4,00	24,6	28,2	21,4	24,9
România	66,6	67,8	73,1	75,3	26,9	16,8	8,30	6,60	25,0	27,5	22,0	24,1
Islanda	75,4	79,7	80,5	82,7	5,8	2,8	4,53	5,00	29,2	32,4	26,8	30,5
Norvegia	73,4	77,1	79,8	82,0	6,9	3,2	5,17	4,90	28,7	31,6	26,2	29,1
Elveția	74,0	78,0	80,7	83,1	6,8	4,2	6,94	5,30	29,2	30,7	26,8	28,4

Sursa: date EUROSTAT.